

Warszawa, 17 października 2022 r.
KL/395/190/AZ/2022

Pan

Krzysztof Kwiatkowski

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

Pan

Aleksander Pocię

Przewodniczący Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
Senat RP

Szanowni Panowie Przewodniczący,

W związku ze skierowaniem *ustawy o zmianie ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (druk senacki nr 834, druki sejmowe nr 1911, 2143 i 2143-A)* do rozpatrzenia przez Komisję Ustawodawczą oraz Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, Konfederacja Lewiatan przedstawia swoje stanowisko.

Uprzejmie proszę o zapoznanie się ze stanowiskiem oraz o rozważenie jego uwzględnienia w toku prac nad wyżej wskazanymi rozwiązaniami legislacyjnymi.

Z poważaniem,

Grzegorz Baczewski,

Dyrektor Generalny Konfederacji Lewiatan

W załączeniu: Stanowisko Konfederacji Lewiatan dotyczące ustawy o zmianie ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (druk senacki nr 834, druki sejmowe nr 1911, 2143 i 2143-A)

Stanowisko Konfederacji Lewiatan dotyczące ustawy o zmianie ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (druk senacki nr 834, druki sejmowe nr 1911, 2143 i 2143-A), określane dalej „Ustawą”

PODSUMOWANIE:

Projektodawca nie zbadał kluczowych konsekwencji Ustawy dla np.: konsumentów, pracowników, innowacji finansowych, sektora pożyczkowego. Ocena skutków regulacji została dokonana w nierzetelny sposób. Jednocześnie analiza Ustawy wskazuje na ryzyko wystąpienia negatywnych skutków między innymi dla konsumentów. Tym samym należy przynajmniej wprowadzić dwie zmiany aby choć w pewnym stopniu ograniczyć negatywne konsekwencje: zmianę limitów kosztów pozaodsetkowych dla kredytów długookresowych oraz wydłużenie vacatio legis.

1. Prace i debata dotyczą Ustawy co do której nie dokonano rzetelnej oceny skutków regulacji i której konsekwencji Projektodawca nie zbadał.

Od roku, czyli od początku publikacji projektu Ustawy (19.10.2021), Projektodawca nie przedstawił badań które analizowałyby wpływ Ustawy na m.in. **wykluczenie obywateli z dostępu do kredytu, sytuację pracowników branży pożyczkowej (bezrobocie), innowacje finansowe (FinTech)**. Z kolei dokonana ocena skutków regulacji jest nierzetelna np.: określenia ocenne bez badań na tę okoliczność¹, czy analizowane wybrane przypadki spraw sądowych, które nie pozwalają na całościową ocenę gospodarczą. Projektodawca nie przeprowadził również konsultacji społecznych.

2. Z dostępnych analiz wynika, iż można spodziewać się negatywnych skutków Ustawy np. dla konsumentów.

Przykładowo, analiza CRIF wskazuje, iż przy proponowanym w Ustawie limicie kosztów pozaodsetkowych 20% (tj. tzw. limit 10%+10% w art. 7 pkt. 4 lit. a Ustawy) pożyczki otrzymałoby jedynie 29% konsumentów spośród wszystkich, którzy ubiegali się o finansowanie w badanym okresie. A zatem, w skali miesiąca z legalnego i regulowanego sektora **wykluczonych zostałoby aż 185 tys. konsumentów², a tylko co trzeci pozostałby pod ochroną ustawy o kredycie konsumenckim.**

¹ Przykładowo, określenia ocenne w uzasadnieniu Ustawy jak „koszty te są wygórowane, w większości nieadekwatne w stosunku do czynności za jakie zostały naliczone”. Wskazane określenie jest wnioskiem z Raportu Rzecznika Finansowego „Kredyty konsumenckie. Bieżące problemy”. W samym raporcie nie jest ono podparte analizą ilościową w zakresie, która pozwalałaby na ocenę takiego stwierdzenia.

² Wpływ projektowanych zmian w zakresie limitu kosztów pozaodsetkowych na rynek pożyczkowy – analiza CRIF, CRIF, <https://www.crif.pl/media/406587/raport.pdf>

Trzeba jednakże brać pod uwagę zmianę warunków makroekonomicznych (wskazana analiza powstała na przełomie stycznia i lutego 2022) np.: odsetek klientów odrzuconych pod koniec czerwca 2022 wynosił ok. 43%, podczas gdy jeszcze w styczniu 2022 wynosił ok. 38% („Dane o średniej liczbie aplikacji na klienta zdają się potwierdzać, że zwiększone odczyty odrzuceń związane mogą być ze wzrostem stóp procentowych, który negatywnie wpływa na zdolność kredytową konsumentów. [...] Dane wskazują na utrzymujący się wysoki popyt na finansowanie pożyczkowe, który jednocześnie nie zostaje zaspokojony przez firmy pożyczkowe, o czym piszemy od kilku miesięcy. Być może jest to konsekwencja zniknięcia z rynku ok. 1/3 firm pożyczkowych na skutek zaostrzonych regulacji, a klienci instytucji, które wycofały się z rynku nie mogą liczyć na finansowanie w firmach, które pozostały na rynku”)³.

3. **Mając na względzie powyższe, rozwiązaniem optymalnym byłoby odrzucenie Ustawy i rzetelne, całościowe opracowanie rozwiązań legislacyjnych w oparciu o merytoryczne podstawy i konsultacje społeczne.**
4. **W przypadku dalszego procedowania Ustawy kluczowe jest rozwiązanie minimum.** Mając na uwadze możliwe skutki negatywne Ustawy oraz to, że Projektodawca nie przeanalizował możliwych ujemnych konsekwencji Ustawy, niezbędne są dwie zmiany które pozwoliłyby minimalizować ryzyka dla obywateli i gospodarki:
 - I. **Limit pozaodsetkowych kosztów kredytu dla kredytów o okresie spłaty nie krótszym niż 30 dni na poziomie 30% tj. 15%/15% oraz zasada, że pozaodsetkowe koszty kredytu nie mogą być wyższe od 45% całkowitej kwoty kredytu – przy kredycie o okresie spłaty do 60 miesięcy - oraz 75% całkowitej kwoty kredytu – przy kredycie o okresie spłaty powyżej 60 miesięcy.**

Treść zmiany legislacyjnej:

Art. 7 w pkt 4:

a) lit. a nadać brzmienie:

„a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu dla kredytów o okresie spłaty nie krótszym niż 30 dni oblicza się według wzoru:

³ Wyhamowanie rynku w lipcu, Fundacja Rozwoju Rynku Finansowego, <https://frf.pl/wyhamowanie-ryнку-w-lipcu/>

$$MPKK = (K \times 15\%) + (K \times n/R \times 15\%)$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

MPKK – maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

K – całkowitą kwotę kredytu,

n – okres spłaty wyrażony w dniach,

R – liczbę dni w roku.”,”

b) w lit. c, ust. 2 nadać brzmienie:

„2. Pozaodsetkowe koszty kredytu nie mogą być wyższe od:

1) 45% całkowitej kwoty kredytu – przy kredycie o okresie spłaty do 60 miesięcy,

2) 75% całkowitej kwoty kredytu – przy kredycie o okresie spłaty powyżej 60 miesięcy.”

II. **Vacatio legis** powinno zostać wydłużone do około połowy 2023 roku.

Treść zmiany legislacyjnej:

art. 14 nadać brzmienie:

„Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 7 pkt 13, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.”;

Wskazane rozwiązania minimum pozwolą na ograniczenie w pewnym stopniu ryzyka negatywnych skutków Ustawy m.in. dla konsumentów, pracowników sektora branży pożyczkowej, innowacji finansowych.

Konfederacja Lewiatan, KL/395/190/AZ/2022

